

ALENA TAKÁČOVÁ TOLIA, FOTO ARCHÍV AUTORKY

Detské oči žiaria všade rovnako...

„ALENA, UŽ BUDÚ ČOSKORO VIANOCE, VŠAK?“ SPÝTALA SA MA RAZ ZAČIATKOM DECEMBRA ŠALAMÚNKA SELINA, KUCHÁRKA PRE SALEZIÁNSKU KOMUNITU A MOJA DOBRÁ KAMARÁTKA. „POZERÁM, ŽE UŽ AJ STROMY KVI TNÚ, AJ MORE SA MENÍ, AJ HVIEZDY SVIETIA INAK...“

Je to tak - mnohí nevedia čítať a písať, nevedia kedy sa narodili, nemajú kalendáre - a už vôbec nie tie adventné - ale zato majú vynikajúce pozorovacie schopnosti. Šalamúnove ostrovy - maličké súostrovie odložené niekde v kúte Pacifiku, kde na Vianoce nesneží. Hneď na začiatku mi povedal jeden kňaz misionár: „Alena, tu sa potíš stále rovnako - či na Vianoce, či na Veľkú noc...“ Vianočný čas je skoro na nerozoznanie od zvyšku roka v krajine, kde sa teplota mení len v rozmedzí 22 stupňov (v noci) až 32 stupňov (cez deň), 365 dní v roku, len niekedy prší viac a inokedy menej. Ale prší často.

VIANOCE SA BLÍŽIA

Hoci príroda nezažíva žiadne dramatické zmeny a ostáva stále zelená, od adventu do Hromníc zakvitnú na červeno obrovské stromy povedľa ciest v meste - a tak sa im hovorí Christmas tree. Nie je to jedlička, nie je to ihličnan, ale je to to najkrajšie, čo hlavné mesto zdobí. Vetvičkami s červenými kvetmi je ozdobené všetko - od áut na cestách až po vlasy mladých dievčat... Samozrejme, červený Christmas tree nesmie chýbať ani vo vianočnej výzdobe kostola.

ŠALAMÚNSKE RODINY SÚ VEĽKÉ, A TAK OSLAVUJÚ VŠETCI SPOLU...

No a že idú Vianoce je počuť aj v noci – v dedinkách, mest-

ských štvrtiach – domáci sa dajú dokopy a idú od domu k domu – zaspievajú zo 3 - 4 koledy, za ktoré ich domáci odmenia zopár mincami a idú ďalej. Netreba zabúdať, že je tu desiatka rôznych jazykov (na našom ostrove je ich asi 15), sú tu zastúpené rôzne denominácie, ale vianočné koledy spieva každý každému... Spieva sa, pochopiteľne, po celú noc, kým sa obide celá dedinka, chvíľku to trvá a napokon, cez deň je veľmi horúco... Ďalšiu noc sa ide do susednej osady a na ďalšiu susedia prídu k nám...

SŤAHUJÚCI SA ŠALAMÚNCI

Školský rok na Šalamúnových ostrovoch končí začiatkom decembra a nový začína vo februári. Na Vianoce máme veľké prázdniny. A vďaka tomu že päťdesiat percent šalamúnskej populácie je mladšej ako 15 rokov, prázdniny sú naozaj veľké. Každý ide na Vianoce domov. Všetci v hlavnom meste Honiare – stredoškolská mládež, učitelia, úradníci, taxikári, trhovníci – každý pred Vianocami nakupuje - ryžu, múku, konzervy, plastové kontajnery, hrnce, matrace, petrolej, soľ a tabak... V malých čínskych obchodíkoch sa vtedy pri tónoch „Jingle Ben“, v tej horúčave a vlhkosti nedá dýchať. Odtiaľ všetko naložené na hlavách smeruje uličkami do prístavu - kde je bitka o miesta na lodiach. No Šalamúnci sú majstri v „čakaní na niečo“, oni sú ako keby stále v takom sladkom waiting mode, a tak dokážu počkať zopár hodín, aj dni – či už v prístave alebo na palube lode, až kým nevypláva. Často sú to aj viac dňové plavby a, samozrejme,

presúva sa celá veľká početná rodina. Nuž a keď nestihnú na Vianoce, tak aspoň na Nový rok pôjdu k svojim. Rovnaký Solomon time platí aj pri ceste naspäť a aj preto sa pri začiatku nového školského roka s jedno či dvojtýždňovým posunom stále počíta. A tak cudzinci a návštevníci unesení pohľadom na sľahujúcich sa Šalamúncov koncom decembra, a potom tým prázdny mestom, čo po nich zostane, hovoria, že zažili Exodus...

PRÍŠŤ DOMOV

Pre miestnych je veľmi dôležité prísť na Vianoce domov. Domov sa myslí tam, kde je moja pôda, moja zem, môj kmeň. Je to príležitosť stretnúť sa, porozprávať, budovať vzťahy, uvidieť ako za rok všetky deti vyrástli... Vianoce a Nový rok sú spojené aj s veľkými hodmi – zabíjajú sa prasiatka, pečú sa zemiaky a varí sa šalamúnsky puding. Varí sa spolu pre celú dedinu, celú komunitu. Na oslavách nesmie chýbať športový a kultúrny program – väčšinou je to futbalový a volejbalový turnaj – hlavne pre mládež, po ňom, a po dobrej večeri prichádza na rad spev a tanec – deti majú svoj, ženy svoj a chlapi tiež svoj... Do rána už potom talentované mladé kapely skúšajú koľko vydržia reproduktory. Treba povedať, že v osadách nie je elektrický prúd, a tak všetko funguje na generátoroch, ale dôležité je, že funguje – osvetlenie, elektrické gitary, mikrofóny... a zvyšok je už len neskutočný hudobný talent Šalamúncov, za ktorý sa naozaj nemusia hanbiť. My by sme možno v ich podmienkach a bez diaľkového ovládania boli stratení. Oni, bez našej infraštruktúry a stresu, pripravia dvoj-trojdnový program pre všetkých, vrátane jedla,

tanca... a dobrej nálady, len tak akoby nič, ľavou zadnou - šalamúnsky. Šalamúnske rodiny sú veľké a rozvetvené, a tak či chcú, či nechcú - oslavujú všetci spolu. Nemajú náš vianočný stromček, ani si nerozdávajú darčeky (ak si odmyslíme v banánovom liste zabalený a upečený kus bravčoviny a šalamúnskeho pudingu - chutný balíček sa ujde každému v komunite). Bohoslužby navštevujú, ak sú blízko - či už kostol alebo kňaz. Atmosféra v kostole

býva pri tejto príležitosti slávnostnejšia, vrátane výzdoby či spevu. Pre deti sú pripravené od misionárov malé balíčky - farbičky, mydlo, či cukríky... Detské očka žiaria rovnako radostne všade na svete.

PRECHÁDZKA K MORU

Po Vianociach prichádza Nový rok, kedy sa zopakuje všetko spred týždňa - šport, hody a tanec, len tá oslava je viac bujarejšia, aj viac alkoholu a podstatne viac kriku. Pre miestnych je dôležité privítať Nový rok s buchotom a rámusom - udiera sa na všetko, väčšinou na sud, po cestách bežia deti a ťahajú za sebou plechovky na šnúrkach. V minulom roku, keď sme sa vracali z adorácie na misijnej stanici, som počula, že niekto dokonca zapol o polnoci motorovú pílu, aby narobil čo najviac hluku ... Na Nový rok sa tých zopár rodín, čo ostalo v meste vyberie k moru. Cestou cez miestne dedinky si však treba dávať pozor - okrem oslavujúcich popri ceste vás totižto môže prevapíť aj vedro blata či špinavej vody vyliatej priamo do tváre, či na auto... Neostáva nič iné, než sa dobre v mori vykúpať... Meri Krismas an hapi niu ia!

CHÝBA UŽ LEN VRZGAJÚCI SNEH

Strávila som tu posledných päť rokov Vianoc. Boli rôzne - na misijnej stanici Tetere, v miestnej dedinke aj v hlavnom meste Honiare. Pamätám si, na moje prvé šalamúnske Vianoce - nevedela som sa zmieriť s tým, že mi namiesto kapustnice a ihličia akurát na Štedrý večer „zavoňala“ pod oknom krava. Práve vtedy vyšla z ohrady. Bolo neznesiteľné dusno a horúco... a tá krava k tomu... Na vrchole malej imitácie vianočného stromčeka položeného na stole žiarila hviezdička vlastnoručne vyrobená z alobalu. To bolo z ozdôb všetko. Mojim štyrom študentkám som pripravila vianočné darčeky a spolu sme to oslávili šiškami a čerstvým ovocným šalátom. Ony mi zaspievali vianočné koledy, tak inak, až mi pri tom nabehli zimomriavky. Strávili sme spolu nádherný slávnostný večer a potom s radosťou a pokojom v srdci sme išli na svätú omšu.

Viac ako zimná idylka počas cesty na polnočnú mi veru chýba kapustnica. No tohto roku som s rodinkou v meste a teším sa, lebo prvýkrát sa mi podarilo kúpiť kyslú kapustu v plechovkách... takže bola i kapustnica. Máme aj náš vianočný stromček a mama mi poslala v balíčku salónky... už len ten vřzgajúci sneh. ■

AUTORKA JE BÝVALÁ MISIJNÁ DOBROVOLNÍČKA.
POCHÁDZA Z NIŽNEJ MYŠLE PRI KOŠICIACH. SVOJU
MISIU ZOSTALA ŽIŤ NA ŠALAMÚNOVÝCH OSTROVOCH.